

Csiki Tamás

Angela Merkel negyedszer?

2017. szeptember 24-én ismét parlamenti választást rendeznek Németországban, amelynek a legfontosabb kérdése az, hogy képes lesz-e Angela Merkel megőrizni kormányfői pozícióját és negyedik terminusát is Európa vezető gazdasági-politikai hatalmának vezetőjeként tölteni.

Ugyanakkor a választás előzményei bizonytalanságra adhattak okot. Szemben az előző választással 2013 őszén, amikor a kancellár asszony hatalma csúcán állt, és pártja, a Kereszténydemokrata Unió (CDU) erős pozíciója is jobbra megkérdőjelezhetetlen volt, 2017 őszére több tekintetben változás állt be. A CDU–CSU-pártszövetségben komoly viták zajlottak a bevándorlás és belbiztonság kérdései körül; az addigi nagykoalíciós partner, a szociáldemokrata SPD ellenzékbe kívánt vonulni, ha nem nyeri meg a választást; és a német politikai paletta szélsőjobb oldalán új radikális-populista párt, az Alternative für Deutschland jelent meg, versengve a csalódott szavazók protesztzavazataiért. A szeptemberi választást tehát Angela Merkel politikai eredményei mérlegeként is felfoghatjuk: megtartotta-e a német választók támogatását mint Európa válságkezelője, erős kezű, pragmatikus vezetője?

Milyen eredményeket mutathatott fel Merkel az elmúlt években?

Európa számára kétségtelenül a legfontosabb pozitív eredmény a 2008-as pénzügyi és gazdasági válság megfékezése volt, a fiskális fegyelem uniós szintű erősítése, Görögország pirruszi „megmentése” a teljes gazdasági összeomlástól, a bankrendszer erősebb szabályozása és a monetáris unió stabilizálása. Módszere, a jóléti megszorítások és állami kiadások csökkentése sok kritikát váltott ki, azonban célzott gazdaságélénkítéssel párosulva a német állami költségvetés szufficitessé vált, az államadósság csökkent, az export pedig korábban nem látott szintre futott fel. A német gazdaság felpörgéséből származó előnyöket pedig nemcsak a német lakosság, hanem a „beszállító” európai gazdaságok is élvezhették.

Az orosz–ukrán konfliktus kezelésében 2014–2015 során Angela Merkel ugyancsak fontos szerepet játszott a minszki csoportban a fegyverszüneti tárgyalások vezetésével (és bármily tökéletlenek is legyenek a minszki megállapodások, a harcok intenzitása csökkent), az Oroszországgal szembeni szankciók életbeléptetése és megőrzése pedig úgy szankcionálta az orosz agressziót, hogy nem terelte katonai síkra Európa és Oroszország érdekkonfliktusát.

Legvitatottabb lépései mind belpolitikai, mint európai téren a 2015-ös migrációs és menekültválság kezeléséhez kapcsolódtak – és a választások előestéjén is ennek tulajdoníthatjuk bizonytalanabb helyzetét, a támogatottság csökkenését. A legkomolyabb bírálat, hogy nagymértékben neki tulajdonítják az ellenőriz(het)etlen tömegek „Európába invitálását” a *Willkommenskultur* jegyében – ugyanakkor a válság megfékezése az általa nyélbe ütött EU–Törökország-megállapodás eredménye volt, sőt az uniós intézkedések a bevándorlás szabályozására, szigorítására és a menekültek helyzetének kezelésére, valamint a belbiztonság erősítésére vonatkozóan is többnyire német vezetéssel zajlottak.

Erős politikai felhatalmazással bíró német kormányra ugyanakkor Európának is szüksége van az unió küszöbönálló belső reformja miatt. Így a 2017. őszi választás tétje nemcsak Angela Merkel negyedik terminusa kormányfőként, hanem az is, hogy az EU magállamai képesek lesznek-e az integrációt továbbvivő, de legalábbis fenntartó hatalmi alkukat, intézményi kezdeményezéseket nyélbe ütni.